

De Krijtberg, 14 april 2024, 3de zondag van Pasen.
Hand. 3:13-15, 17-19, Lc. 24:35-48

Peter van Dael SJ

DE VERSCHIJNING VAN DE VERREZENE EN DE SCHRIFTEN

Vrede zij met jullie

Het evangelie opent met het volgende tafereel. We zijn ergens in Jeruzalem, in een huis of op de binnenplaats van een huis. De elf overgebleven apostelen – Judas was intussen uitgevallen – hadden zich daar verzameld. Het ligt voor de hand dat het gesprek over Jezus ging, die twee dagen geleden op een gruwelijke wijze was omgebracht. Ze waren nog steeds ontzet en stuurloos. Bovendien waren ze boos op zichzelf, omdat ze Jezus in de steek hadden gelaten: Judas had hem verraden, Petrus had hem verloochend, allen waren weggevlucht (Mt. 26:56).

Nu had Jezus ooit gezegd: *waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben Ik in hun midden* (Mt. 18:20). Dit blijkt te kloppen, want ineens was Jezus in hun midden komen staan. Hij zei: *Vrede zij met jullie*. Dit klonk geruststellend. Jezus was kennelijk niet boos op hen. In deze vredeswens was vergeving besloten. Maar tegelijkertijd waren de leerlingen verbijsterd en bang. Was het Jezus wel? Was het geen geestverschijning?

Kijk naar mijn handen en voeten, hebben jullie iets te eten?

Het verhaal gaat verder. Jezus probeert hun ontzetting en twijfel weg te nemen door te laten zien dat hij het echt is: kijk naar mijn handen en voeten, raak me aan, geef mij wat te eten. Geen geestverschijning, maar Jezus, herkenbaar aan de tekenen van de wonden in zijn handen en voeten. Dezelfde en toch anders. De nadruk op de lichamelijkeheid van Jezus – kijken, aanraken, eten - heeft te maken met de Joodse manier van zien. Voor Grieken is het lichaam de kerker van de ziel. De dood is voor hen de bevrijding van de ziel, de ziel die zonder lichaam voortbestaat. Maar voor Joden horen lichaam en ziel bij elkaar. Dat Jezus zich zichtbaar en tastbaar vertoont wil zeggen dat hij leeft, ondanks het feit dat hij gestorven is. Want voor een Jood kan een levende niet zonder lichaam.

De verschijning van Jezus is geen bewijs. Spontaan meenden de leerlingen een geestverschijning te zien. Zelfs toen ze zijn handen en voeten hadden gezien en aangeraakt, konden ze nog niet geloven. Ook dat andere teken

in de verrijzenisverhalen, het lege graf, was geen bewijs. Toen Maria Magdalena Jezus' graf leeg aantrof, dacht zij niet aan zijn verrijzenis, maar aan grafroof: *Ze hebben mijn Heer weggehaald en ik weet niet waar ze Hem hebben neergelegd* (Joh. 20:13).

Het begrijpen van de Schriften

Pas een nader lezen van de Schrift bracht tot geloof. Dat gold voor Petrus en de andere leerling, die het lege graf hadden gezien, maar pas uit de Schrift begrepen dat Jezus uit de dood moest opstaan (Joh. 20:9). Dat gold ook voor de twee Emmaüsgangers: hun hart was pas was gaan branden toen voor hen de Schrift werd ontsloten (Lc. 24:32). Dat gold ten slotte voor de leerlingen uit het evangelie van vandaag: ze geloofden pas toen hun verstand ontvankelijk was gemaakt voor het begrijpen van de Schriften (Lc. 24:45). We kunnen dus concluderen dat noch het lege graf, noch de verschijningen, maar alleen het hernieuwde lezen van de Schrift kan leiden naar het geloof in de verrezen Heer.

Wat is dan te lezen in de Schrift? We lezen er het verhaal van het verbond tussen God en zijn volk. God verbindt zich in trouw aan zijn mensen. Dit betekent voor hen een oproep om zich op hun beurt te verbinden met God. Deze verbintenis kan alleen maar concreet worden gemaakt door een leven volgens de Wet. Dat houdt vóór alles in: God liefhebben met heel je hart, met heel je ziel, met heel je verstand, met heel je kracht. En je naaste liefhebben als jezelf (Mc. 12:30-31). Maar Gods trouw werd voortdurend beantwoord met ontrouw. En telkens bleek God bereid het verbond te vernieuwen. Dat is de boodschap van de profeten. Dat is ook de boodschap van Jezus. Hij heeft in zijn eigen leven het verbond volledig heeft waargemaakt. Zijn leven is opgegaan in trouw aan God, die hij zijn Vader noemde, en in trouw aan de mensen om hem heen, die hij zijn broeders en zusters noemde (Mt. 12:50). Zo'n leven kan niet stuk, want het heeft in het aangezicht van God eeuwigheidswaarde. Met andere woorden: Jezus moest uit de dood opstaan. Zijn leven is getekend naar het model van de 'dienaar van de Heer', zoals deze voorkomt in het boek Jesaja. Van deze dienaar lezen we: *Door een onrechtvaardig vonnis werd hij weggenomen... Na het lijden dat hij moest doorstaan, zag hij het licht...* (Jes. 53:8.11).

Getuigenis afleggen

De leerlingen worden opgeroepen om te geloven in Jezus, die het verbond met God ten volle had geleefd. Ze krijgen bovendien de opdracht om aan anderen van Jezus te getuigen. Ze krijgen deze oproep en deze opdracht ondanks het feit

dat ze Jezus ontrouw waren geweest. Maar ze hadden vergeving ervaren, zoals we hebben gezien. Vanuit die ervaring verkondigen zij dat God een vergevende God is, die met zijn mensen steeds een nieuw verbond aangaat, die hun steeds een nieuwe kans geeft. Ik citeer uit de opdracht die Jezus zijn leerlingen geeft volgens de *Bijbel in Gewone Taal*: *Dit is wat alle volken moeten horen: 'Begin een nieuw leven, dan zal God je fouten vergeven.'* *Jullie moeten dat nu aan iedereen gaan vertellen, allereerst in Jeruzalem (Lc. 24:47-48).*

We horen in deze opdracht dat de goede boodschap in de eerste plaats is gericht tot de Joden. Dezen worden door Petrus toegesproken in de eerste lezing, uit de Handelingen van de apostelen. Maar in de evangelielezing wordt ook gesproken van *alle volken* (Lc.24:47): de goede boodschap is ook bestemd voor de heidenen, dus ook voor ons. In een zekere zin komen wij er niet slechter vanaf dan de directe leerlingen van Jezus. We zijn in het nadeel omdat we Jezus zelf niet hebben meegemaakt, geen verschijning hebben gehad van een aanraakbare Jezus, geen leeg graf hebben gezien. Maar, zoals we zagen: verschijningen en het lege graf zijn geen bewijzen. Het eigenlijke argument zijn de Schriften. Dat geldt voor de directe leerlingen van Jezus en voor ons, tweeduizend jaar later.

Het evangelie roept ons op om van deze Jezus te getuigen, in onze eigen tijd en in onze eigen omgeving. De periode van de druk bezochte kerkdiensten is – althans in onze streken - voorbij, maar de volle kerken waar de Mattäuspassion ten gehore wordt gebracht, en de volle pleinen en straten van de stad waar *The Passion* doorheen trekt laten zien dat de figuur van Jezus voor velen van betekenis is. In een tijd als de onze, waarin grote ideeën en grote idealen verpulverd zijn, blijkt nog steeds in brede kringen behoefte te zijn aan een figuur die je kunt bewonderen en aan wie je je kunt optrekken. Aan ons de opdracht en de roeping om op de plaats waar wij staan deze Jezus tot leven te wekken.